

11. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки : монографія / В.І. Кириленко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 232 с.

12. Копилов В.А. Метрологічні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки держави / В.А. Копилов, Т.І. Єфименко // Стратегічна панорама. – 2007. – № 3. – С. 38-45.

13. Лебедев И.А. Методы минимизации финансовых рисков при обеспечении экономической безопасности предприятий металлургии : дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.10, 08.00.05 / И.А. Лебедев. – М., 2008. – 174 с.

14. Папехин Р.С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия : дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.10 / Р.С. Папехин. – Волгоград, 2007. – 176 с.

15. Сідак В.С. Мораль і безпека особи, нації, держави: історико-філософські нариси / В.С. Сідак. – К. : Вид-во АПН України; Нац. акад. СБУ, 2001. – 221 с.

16. Соснин А.С. Менеджмент безопасности предпринимательства : учебн. пособ. / А.С. Соснин, П.Я. Пригунов. – К. : Изд-во Европейского ун-та, 2002. – 504 с.

17. Ярочкин В.И. Предприниматель и безопасность / В.И. Ярочкин. – Ч. 2. – М. : Изд-во "Экспертное бюро", 1994. – 112 с.

Куцук В.И., Бартиш А.И. Финансовая безопасность предприятия как самостоятельный объект управления: проблемы обеспечения

Исследованы проблемы построения системы финансовой безопасности предприятия, экономическое содержание категорий "финансовая безопасность", "угроза", исследовано значение и роль управленческого контроля, определены основные направления решения проблем обеспечения финансовой безопасности предприятия.

Ключевые слова: финансовая безопасность, угрозы и риски, классификация угроз, система обеспечения финансовой безопасности.

Kutsyk V.I., Bartysh A.I. Financial safety of enterprise as independent object of management: problems of providing

The problems of construction of the system of financial safety of enterprise are probed in the article, economic maintenance of categories "financial safety", "threat", investigational value and role of administrative control, basic directions of decision of problems of providing of financial safety of enterprise are certain.

Keywords: financial safety, threats and risks, classification of threats, task a management, system of providing of financial safety.

УДК 334.735:658.152/153

Асист. І.О. Лазоренко – Львівська КА

НАУКОВІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Обґрунтовано необхідність розроблення теоретико-прикладних засад і механізму управління капіталом підприємств та організацій споживчої кооперації. Систематизовано проблеми забезпечення ефективності управління капіталом кооперативних підприємств та організацій.

Ключові слова: механізм управління капіталом, власний капітал, позикові кошти, необігові активи, обігові активи, вартість капіталу, оптимізація структури капіталу.

Внаслідок становлення ринкових відносин в Україні підприємства та організації споживчої кооперації не працюють на єдиний результат і їх прибутки не відповідають принципу рівновіддачі на вкладений капітал. Тому значна частка кооперативних підприємств та організацій знаходиться в критичному або близькому до цього стані, що значною мірою спричинено недосконалістю механізму управління капіталом.

Аналіз літературних джерел свідчить про великий інтерес вчених до визначення сутності і змісту капіталу підприємства, аналізу його формування і використання. Застосуванню методів і засобів управління капіталом підприємств присвячено дослідження таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як І. Благун, І. Бланк, Ю. Брігхем, Т. Головка, В. Забродський, Т. Клебанова, Г. Крамаренко, Ф. Модільяні, В. Петренко, В. Подольська, С. Сагова, Г.В. Савицька, Р. Сайфулін, Дж. Форрестер, О. Чорна, Г. Швиданенко, Н. Шевчук, Дж. Шима, А. Шеремет, І. Яремко, О. Яріш та ін. Вагомий внесок у розроблення сутності і структури управління капіталом підприємств та організацій споживчої кооперації внесли С. Бабенко, О. Біла, В. Блонська, А. Лебедев, Л. Наговіцина, К. Раїцький, А. Фрідман, П. Чорба, М. Чуб та ін. Проте вітчизняна наука й досі не запропонувала ефективного механізму управління капіталом підприємств та організацій системи споживчої кооперації України. Саме тому необхідність розроблення теоретико-прикладних засад та механізму управління капіталом кооперативних підприємств в умовах посттрансформаційних змін в економіці України є надзвичайно актуальною.

Посттрансформаційний період розвитку та формування кооперативних відносин зумовив вибір нових підходів до управління та оцінкою вартості капіталу підприємств та організацій споживчої кооперації, адже відомо, що з перших днів організації кооперативів і протягом усіх років функціонування діяльність споживчої кооперації мала соціальне забарвлення, тобто була підпорядкована інтересам пайовиків, що потребувало умілого управління процесами формування, розміщення та ефективності використання капіталу [3].

Додамо, що в період формування в Україні ринкових відносин процес управління капіталом значно ускладнився. Підприємствам та організаціям було надано самостійність в управлінні, право визначати спрямованість діяльності, необхідні обсяги, склад та структуру капіталу, методи управління, встановлювати ділові зв'язки з кредиторами, постачальниками, вибирати ринки збуту. Різка зміна соціально-економічного середовища зумовила вести свою діяльність кооперативним підприємствам в умовах жорсткої конкуренції з боку комерційних організацій та підприємств.

Посттрансформаційний період економічного розвитку країни зумовив вибір факторів для стійкого розвитку споживчої кооперації, одним з яких є покращення використання її майна. Практика показує, що за оптимального співвідношення власного капіталу та позикових коштів, раціональному їх розміщенні в активах, підприємства та організації споживчої кооперації мають реальну можливість працювати ритмічно, збільшувати обсяги діяльності та прибуток.

Зазначимо, що підприємства та організації споживчої кооперації володіють надлишковим обсягом основного капіталу порівняно з внутрішніми потребами, при цьому більша частина торговельних площ, технологічних ліній, обладнання використовується недостатньо ефективно. Така ситуація призводить до росту витрат на збереження й утримання наявної матеріально-технічної бази, зниженню конкурентоспроможності підприємств та організацій споживчої кооперації порівняно з іншими суб'єктами ринку, а отже, низька ефективність використання основного капіталу є основним джерелом

збитків. Ситуація погіршується також високим ступенем зношення основних фондів, недостатньою увагою до елементів основного капіталу, таких як нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції.

Окрім того, актуальність проблеми створення механізму управління капіталом підприємств та організацій споживчої кооперації України підтверджується такими факторами:

- для кооперативних організацій в Україні характерним є статус неприбуткових підприємств у зв'язку із відсутністю вагомих економічних результатів (у 2009 р. рентабельність операційної діяльності становить 1,5 % при цьому прибуток підприємств споживчої кооперації в 2009 р. становив 102 млн грн, що на 11 млн грн менше, ніж у 2007 р. і на 44 млн грн порівняно з 2008 р.) [1];
- капітал підприємств та організацій споживчої кооперації сформований переважно з власного капіталу, за допомогою якого може фінансуватися їх діяльність без залучення зовнішніх джерел фінансування, але при цьому обмежуються темпи їх розвитку;
- використання позикових коштів (залучених) призводить до втрати економічної самостійності кооперативних підприємств та організацій, натомість, залучення позикових коштів в обіг може істотно підвищити темпи росту обсягів господарської діяльності завдяки можливості формування необхідного додаткового обсягу активів у період сприятливої кон'юнктури ринку за умови, що вони не заморожуються на тривалий час в обігу і вчасно повертаються;
- структура розміщення власного капіталу не забезпечує підприємствам та організаціям споживчої кооперації необхідної мобільності в умовах фінансово-економічної нестабільності в державі. Так, власні кошти вкладені переважно у необігові активи (91 %) і лише (9 %) авансовані на формування обігових активів [2];
- більш швидкі темпи зростання власного капіталу підприємств та організацій споживчої кооперації (104,7 %) порівняно з темпами зростання валового обороту (91,8 %) в порівняльних цінах і прибутку (69,9 %) в 2009 р. свідчать про неефективне використання власних коштів підприємствами споживчої кооперації [4].

Таким чином, вирішально-важливим для забезпечення життєдіяльності підприємств та організацій споживчої кооперації буде їх здатність адаптуватися до ринкового оточення в умовах жорсткої конкуренції за допомогою налагодження ефективної системи управління капіталом, яка сприятиме зростанню результатів їх господарсько-фінансової діяльності, що зумовлено необхідністю формування достатньої величини капіталу як одного із стратегічних ресурсів і джерела управління кооперативним сектором економіки в сучасних умовах.

Література

1. **Бабенко С.Г.** Сучасні трансформації структури і системи відносин споживчої кооперації України / С.Г. Бабенко // Споживча кооперація України: історичний досвід, сучасний розвиток, стратегічні орієнтири : зб. наук. доп. учасників Всеукраїнської наук.-практ. конф. – Львів : Вид-во Львівської КА, 2010. – С. 6-21.
2. **Біла О.Г.** Підвищення фінансової стійкості кооперативних підприємств / О.Г. Біла // Споживча кооперація України: історичний досвід, сучасний розвиток, стратегічні орієнтири : зб. наук. доп. учасників Всеукраїнської наук.-практ. конф. – Львів : Вид-во Львівської КА, 2010. – С. 270-277.

3. Біла О.Г. Стратегія управління капіталом у споживчій кооперації / О.Г. Біла // Вісник Львівської комерційної академії : зб. наук. праць. – Сер.: Економічна. – Львів : Вид-во Львівської КА. – 2006. – Вип. 21. – С. 152-161.

4. Основні показники господарсько-фінансової діяльності споживчої кооперації України за 2000-2009 рр. – К. : Вид-во "Укоопспілка".

Лазоренко И.О. Научные предпосылки исследования механизма управления капиталом предприятий и организаций потребительской кооперации

Обоснована необходимость разработки теоретико-прикладных принципов и механизма управления капиталом предприятий и организаций потребительской кооперации. Систематизированы проблемы обеспечения эффективности управления капиталом кооперативных предприятий и организаций.

Ключевые слова: механизм управления капиталом, собственный капитал, ссудные средства, необоротные активы, оборотные активы, стоимость капитала, оптимизация структуры капитала.

Lazorenko I.O. Scientific pre-conditions of research of mechanism of management of enterprises and organizations of consumer co-operation capital

The necessity of development of the theoretical-practical principles and mechanism of management of enterprises and organizations of consumer co-operation a capital is reasonable in this article. The problems of providing of efficiency of management of co-operative enterprises and organizations a capital are systematized.

Keywords: mechanism of management a capital, property asset, loan proceeds, inconvertible assets, circulating assets, cost of capital, optimization of capital structure.

УДК 658.6:339.136.1

Ст. викл. Р.Л. Лупак, канд. екон. наук;
магістрант Г.П. Ребрик – Львівська КА

**ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ
ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Обґрунтовано критерії управлінських рішень формування оптимальної структури активів та запропоновано модель відтворення активів у процесі початку діяльності торговельного підприємства.

Ключові слова: активи, управління, торговельне підприємство, організаційно-економічний механізм, критерії відтворення.

Вступ. Економічно виправданим етапом розвитку підприємства, відповідно до зміни стратегічної спрямованості рівня господарської діяльності, є забезпечення ресурсними можливостями. При цьому для оптимізації системи забезпечення конкурентоспроможності торговельному підприємству необхідне економічне управління активами, що пов'язане з розробленням і концептуалізацією уявлень про розвиток власної господарської системи.

Відповідно, підвищення ефективності господарських відносин у сфері товарного обігу значною мірою залежать від системи управління активами підприємства. Особливо важливу роль відіграє управління, зорієнтоване на досягнення довготермінових цілей економічного розвитку оптимізації складу активів торговельного підприємства.

Сутністю управління активами торговельного підприємства є створення умов для зростання ефективності абсолютного та відносного відтворення. Водночас підвищення ефективності використання активів підприємством